

FILMENE

DEN VILDE BANDE (1)

Sam Peckinpahs „Den vilde Bande“ handler om en flok røvere og fortæller om deres møde med tre samfund. Stationsbyen San Rafael, en garnisonsby for General Mapaches soldater og en landsby beboet af bønder. Indbyggerne de tre steder er karakteriserede med få streger. Folkene i San Rafael er enten prominente baggrundsfigurer eller komiske størrelser i billedets forgrund: En moraliserende præst, en fjollet kordirigent, kværlantistiske og gestikulerende borgerrepræsentanter og en agent for egnens jernbaneselskab, der minder om bagmanden i en gangsterfilm ved at være uden mod til selv at gå i ilden for sin sag og fuld af trusler mod den, han har magt over, og som vover, hvad han selv ikke tør.

Skildringen af garnisonsbyens indbyggere er ikke mindre misantropisk. Der er de pittoreske statister, småsnakkende eller søvnige soldater, folk på trapper og ved vandingsstrug, men i centrum for opmærksomheden står nogle ludere og officerer. Luderne er frustrerede, fjantede eller forræderiske. Officererne inkompetente, ubegavet beregnende, liderlige og sadistiske.

I modsætning til de to større steder, som er solsvedne og støvede, er det tredje og mindre, landsbyen, et mildt Arkadien. I kølige skygger pludrer børn, mens kvinderne vasker linned og gamle mænd tænker over livet. Den ældste af dem, ret en vismand at skue med kloge øjne i sit nikkende skæg-hoved, bemærker til røvernes anfører, der forundret ser sine ellers så uhøviske mænd optaget af uskyldig leg med de unge piger, at „vi alle drømmer om at blive som børn igen. Selv de værste af os – ja, de værste måske mest af alle“.

Her i landsbydyllen bliver denne drøm for en stund til virkelighed, røverne har omsider fundet hjem. Beskidte, afstumpede og grusomme er de nok, men grusomheden er – viser filmen – blot en side af barnets uskyld. Det vide ikke, hvad det gør.

Slægtskabet med barnet er dog ikke det eneste, der er at finde under banditernes barkede ydre. Dybest set er de nemlig i slægt med hele det landsbyfolk, til hvem de kommer; en af dem oven i købet i bogstavelig forstand. Fejl og ugeringer har de begået, men deres længsel er ren og går imod frihed og uafhængighed akkurat som de fattige bønder. En frihedstørst, som det komiske og frygtsomme borgerskab i San Rafael ikke kan tilfredsstille og som usurpatoren Mapache vil underkue. Kun her de få øjeblikke, hvor røverne hviler ud i landsbyen, er alt harmoni, og da de drager videre, står hele befolkningen syngende ved vejkanterne og sender roser og lykkelige smil til de bortridende, hvis anfører som en ga-

lant ridder fører hatten til brystet i et stort sving.

Denne noble skikkelse hedder Pike Bishop og er forsynet med træk, der uden at gøre ham modsat hans mænd dog klart adskiller ham fra dem. De er umiddelbare, mens han er reflekteret. De er børn – han ikke, thi han ved, hvad han gør, og har, hvad barnet ikke har, nemlig en fortid, som han altid må leve med og aldrig kan slippe. Nu er denne kendsgerning imidlertid ikke så bedrøvelig endda, thi Pikes fortid er af den art, enhver mand kan være bekendt. I så henseende minder han om personerne i den gamle film „Tricolorens Helte“ (William Wellman, 1939), om hvis protagonister det i sin tid i annoncen hed: „De meldte sig til fremmedlegionen for at glemme en fortid, de i virkeligheden kunne være stolte af“. Pikes fortid er en illegitim, men grandios kærlighed af den slags, der er både kortvarig og evig. Pigen dør – men hun dør, mens kærligheden er i zenit, hvorved den får evig kraft og frelses fra at synke ned på dagligdagens trivielle plan. – „Der er ikke en dag, ikke en time, hvor jeg ikke tænker på det (altså på pigen og kærligheden)“, siger Pike. Ham er i sandhed meget givet.

Ligesom fremmedlegionærerne har Pike valgt den desperate udvej for at dulme sin kvide. Her er ikke noget med at drukne sorgen på bunden af sagsuppen. Han og hans mænd vil leve stærkt og under ingen omstændigheder dø strådeden. Da de står foran en ny og farefuld mission og ved at fjenden er beredt, kan de kun bekræfte hinanden i, at de ikke ønsker sig vilkårene anderledes.

De dør alle, men døden er den skæbne, de har valgt sig. De er børn, der vil lege, og en side af legen er grusom. Her er ikke tale om forførte uskyldige som drengene i Bernhard Wickis „Broen“, og der er da heller ingen grund til at beklage eller bedrøves over bandens endeligt eller føle skyderiet og volden som meningsløs. Tværtimod, bataljen er jo selve meningen med en slagsbrors liv og valpladsen det eneste sted, han kan være bekendt at dø. Tilskuerne i biografen og banditterne på lærredet går da også lige opsteme i lag med ragnarok. Hvor meningsfuldt dette er, understreger filmen ved at lade sin Götterdämmerung foranlediges – ikke af det tilsyneladende i hovedpersonerne, men af deres egentlighed. Med andre ord: Det store opgør mellem Mapachegarnisonen og den vilde bande foranlediges ikke af de sidste begærighed og brutalitet, men tværtimod af deres loyalitet og æresbegreber. Deres menneskeværd, det gode, de på bunden er.

Ved filmens begyndelse så vi den vilde bande ride ind i San Rafael for at få guld. I en sekvens underlagt trommehvirvler skred de frem mod opgøret. Nu til sidst gentages denne introduktion i variation. Denne gang

gælder indtoget ikke penge, men en mis-handlet kammerats liv. Atter stiger spændingen, atter røres trommerne, og endnu engang er banden større og mere beslutsom end omgivelserne. Så vældige er de blevet, at de ikke alene dør på kammeratskabets og krigerkastens ædle mark, men de forlenes – efter forgæves at have prøvet at befri deres unge ven, Arkadiens repræsentant – med en slags udødelighed!

Ganske vist ses den vilde bande ikke som vilde engle med kødben i Valhals gildessale, men udødeligheden er der alligevel ingen tvivl om. For Pikes vedkommende tilvejebringes den ved at etablere ham med en tvillingbror, ikke i kødelig, men i åndelig forstand. Den Deke Thornton, der filmen igennem forfølger bandens spor, er nemlig Pikes dublet. Ikke alene deler de fortid, engang red de sammen og begge har smertefulde minder om skæbnens urimelighed, hvilket forskønner romantisk, men de ser også ens ud, og de tænker og oplever ens. Når Thornton jager Pike, er det ikke noget, han vil, men noget, hans ord har forpligtet ham til, og Pike forstår ham. Ligesom Thornton forstår Pike, så han ikke alene kan regne ud nøjagtigt, hvad han vil gøre, men også længes efter at være med ham i gerningen. Thornton drømmer om en gang igen at blive medlem af banden.

Og drømmen går i opfyldelse. Den vilde bande er ganske vist død, men den genopstår i forklaret skikkelse, i lutret tilstand som en skare frihedskæmpere. Det, den bag alle vildfarelser altid har været. Den har fundet sit sande jeg, og Thornton slutter endelig op mellem dem, han hører til. Hans – og filmens – slutreplik lyder ganske vist: „It ain't like it used to be, but it'll do“, men denne resignation finder igen pendant i billederne, hvoraf det sidste er det gamle velkendte: Ryttere på vej ind i det forjættede land, hvor nye eventyr venter.

Så på denne måde bliver alle behov tilfredsstillet. Filmens serverer det mål af brutalitet, som skal til for at pirre, men der tilbydes også mulighed såvel for at tage afstand for volden som for at finde undskyldning for glæden ved den. Afstand tager filmen – og dermed publikum – hvor volden forårsages af røverisk egoisme (indledningen), og glæde ved den får vi lov at have, hvor det viser sig, at røverne er engle i forklædning og deres vildskab blot retfærdig harme.

Mens der klages over, at den brutale virkelighed via TV væltede ind i vore netter, klinger pengene i kassen, hvor de beskidte dusin og vilde bander huserer på biografernes lærred. Her får den arrangerede og æstetiserede vold, anonym massedød og blodkaskader i slow motion, os til at glemme grusomheden på virkelighedens skueplader. Glemselsbehovet i sig selv er ikke forargeligt, men det er forargeligt at dyrke det som en last og tilfredsstille det med midler, der udvisker evnen til at skelne løgn fra sandhed, virkelighed fra illusionen om virkelighed. Sådan som „Den vilde Bande“ gør det ved at foregive afsløring af volden, men være det modsatte. Fordækt gør den landsknægten til en helt, så ingen til sidst kan kende forskel.

Ligesom der er nogen, der har sammenlignet Peckinpah med Goya uden at se forskellen. Forskellen på fidus og oprigtighed.

Niels Jensen